

โรคระบบทางเดินปัสสาวะ

ศูนย์ : ศูนย์ศัลยกรรม

ระบบขับถ่ายปัสสาวะ ประกอบด้วย อวัยวะที่มีหน้าที่สร้างปัสสาวะและขับ(urine secretion) ไต (kidney) , และท่อที่เป็นทางผ่านของปัสสาวะ (Urinary passage) ออกสู่ภายนอก ไตแก่ หลอดไต (ureter) , ที่พักปัสสาวะ ไตแก่ กระเพาะปัสสาวะ (urinary bladder) และ ท่อนำปัสสาวะออกสู่ภายนอกร่างกาย ไตแก่ ท่อปัสสาวะ (urethra) โดยอวัยวะดังกล่าวจะทำงานร่วมกันเพื่อทำหน้าที่กำจัดของเสีย และรักษาสมดุลของเหลวในร่างกาย

โรคระบบทางเดินปัสสาวะที่พบบ่อย

โรคนิ่วในไตและท่อไต (Ureteric and Kidney Stone) เป็นการตกตะกอนของสารต่างๆ ในปัสสาวะที่สะสมจนกลายเป็นก้อนแข็งเป็นก้อนนิ่วขนาดเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นที่ไตแล้วตกลงมาอยู่ในท่อไต ซึ่งเป็นอวัยวะที่อยู่ต่อจากไต เป็นเหตุให้ท่อไตเกิดการบีบตัวเพื่อขับนิ่วออก ทำให้ผู้ป่วยมีอาการปวดท้องรุนแรง

โรคติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ (urinary tract infection หรือ UTI) หมายถึง การเกิดการอักเสบของระบบทางเดินปัสสาวะรวมถึงการติดเชื้อตั้งแต่กระเพาะปัสสาวะ ท่อปัสสาวะ ไปจนถึงไต ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้ดังนี้

- โรคท่อปัสสาวะอักเสบ (Urethritis)
- โรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบ (Cystitis)
- โรคกรวยไตอักเสบ (Pyelonephritis)

โรคไตเรื้อรัง (Chronic Kidney Disease, CKD)

หมายความว่าไตของท่านถูกทำลายและไม่สามารถกรองเลือดได้ตามปกติ และเป็นโรค “เรื้อรัง” เนื่องจากการทำลายที่ไตเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ เป็นระยะเวลานาน การทำลายนี้อาจทำให้เกิดของเสียสะสมในร่างกาย นอกจากนี้ โรคไตเรื้อรังยังเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสุขภาพอื่น ๆ อีกด้วย โดยปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคไตเรื้อรัง

ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และผู้ประวัติครอบครัวมีภาวะไตล้มเหลว หากบิดา มารดา มีภาวะไตล้มเหลว ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในครอบครัว หากท่านเป็นโรคไต
สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวเข้ารับการตรวจ

โรคนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ (Bladder Stone) เกิดได้ 2 รูปแบบคือ

เป็นนิ่วจากไตหรือท่อไตที่หลุดลงมาสะสมเพิ่มขนาดในกระเพาะปัสสาวะ และเป็นนิ่วที่เกิดในกระเพาะปัสสาวะเอง ซึ่งในกรณีนี้มักเกิดจากการขับถ่ายปัสสาวะออกไม่หมดด้วยสาเหตุบางประการ เช่น

มีภาวะต่อมลูกหมากโตกีดขวางทางเดินปัสสาวะ ท่อปัสสาวะตีบตัน

รวมถึงการที่กระเพาะปัสสาวะทำงานผิดปกติจนบีบตัวได้ไม่ดี ทำให้น้ำปัสสาวะคั่งค้างในกระเพาะปัสสาวะ นานวันเข้าก็จะเกิดการตกตะกอนแล้วค่อยๆ โตขึ้นเป็นก้อนนิ่ว โดยจะมีอาการขณะถ่ายปัสสาวะยังไม่ทันจะสุด สายปัสสาวะจะหยุดทันที ปวดหัวเหน่า ตอเบ่งปัสสาวะมาก อาจมีเลือดออกเวลาปัสสาวะสุด

โรคมะเร็งของระบบทางเดินปัสสาวะ

มะเร็งท่อไต (Cancer of Ureter) ผู้ป่วยกลุ่มนี้มักมาพบแพทย์ด้วยปัสสาวะปนเลือด หรือปวดเอว

ดังนั้นลำดับแรกเราจำเป็นต้องตรวจ lab ขึ้นพื้นฐานก่อน เช่น การตรวจปัสสาวะ plain KUB

อาจพบโรคต่างๆรวมด้วยเช่น นิ่วทางเดินปัสสาวะ

หากเราสงสัยสาเหตุของเลือดออกมาจากพยาธิสภาพของหลอดไตเราจำเป็นต้องทำการตรวจเพิ่มเติม เช่น intravenous pyelography, retrograde pyelography (RP) สำหรับผู้ป่วยที่ไม่สามารถใช้สารทึบแสงได้ให้ทำ CT scan หรือ MRI

มะเร็งกระเพาะปัสสาวะ (Bladder cancer) เป็นมะเร็งที่พบได้บ่อยที่สุดในกลุ่มของมะเร็งทางเดินปัสสาวะ

มักพบในผู้ป่วยสูงอายุเป็นในผู้ชายมากกว่าผู้หญิง 95% โดยสาเหตุที่แท้จริงยังไม่ทราบแน่ชัด

ผู้ป่วยกลุ่มนี้มักมาพบแพทย์ด้วยเรื่องปัสสาวะเป็นเลือด

แพทย์จึงควรสอบถามประวัติและช่วงเวลาของการปัสสาวะแต่ครั้งเช่น มีเลือดปนช่วงต้นสาย

ปลายสายหรือตลอดสายของปัสสาวะ ซึ่งแต่ละช่วงสามารถบอกตำแหน่งของโรคได้

และผู้ป่วยส่วนใหญ่มักไม่มีอาการปวดร่วมด้วย บางรายมีปัสสาวะบ่อย ปัสสาวะขัดร่วมด้วย

เราควรระมัดระวังถ้าผู้ป่วยสูงอายุมาด้วยเรื่องปัสสาวะมีเลือดปนจะต้องรีบทำการสืบค้นหาสาเหตุที่แท้จริง

มะเร็งต่อมลูกหมาก (Prostate cancer) ปัจจุบันยังไม่ทราบว่าเหตุแน่ชัดว่ามะเร็งต่อมลูกหมากเกิดจากอะไร

เรายังไม่สามารถบอกได้ว่าบางคนเป็นมะเร็งต่อมลูกหมาก ในขณะที่อีกคนไม่เป็น

แต่มีการศึกษาพบว่ามีองค์ประกอบบางอย่างที่มีผลต่อการเกิดมะเร็งต่อมลูกหมาก ได้แก่

อายุที่พบจะพบในคนสูงอายุมากกว่า ประวัติครอบครัวหากมีพ่อ, พี่ชาย หรือน้องชาย เป็นมะเร็งต่อมลูกหมาก

จะทำให้มีโอกาสมะเร็งต่อมลูกหมากมากขึ้น และอาหาร
ซึ่งมีการศึกษารายงานออกมาว่าการรับประทานอาหารจำพวกเนื้อสัตว์
ไขมันสัตว์มากมีโอกาสมะเร็งต่อมลูกหมากมากกว่าการรับประทานอาหารจำพวกพืชผัก เป็นต้น

โรคต่อมลูกหมากโต (BPH) โรคต่อมลูกหมากโต จะพบได้บ่อยขึ้นเรื่อย ๆ ตามอายุที่เพิ่มขึ้น
ยิ่งถ้ามีชีวิตรุนแรงถึง 80-90 ปี ผู้ชายทุกคนในวัยนี้จะมีต่อมลูกหมากโตกันทั้งหมด
แต่ไม่ใช่ผู้ป่วยต่อมลูกหมากโตทุกคนจะมีอาการ บางคนมีอาการน้อยมาก เช่น ความแรงของปัสสาวะลดลงบ้าง
แต่ไม่ได้เดือดร้อนอะไร ในขณะที่บางคนอาจมีอาการหนักถึงขั้นปัสสาวะไม่ออกได้
สำหรับอาการของโรคต่อมลูกหมากโตที่สำคัญมีอยู่ 7 อย่างคือ ถ่ายปัสสาวะบ่อย ปัสสาวะไหลไม่แรง
เวลาปวดปัสสาวะต้องรีบเข้าห้องน้ำไม่ได้ ถ่ายปัสสาวะเสร็จแล้วรู้สึกไม่สุด ปัสสาวะไหลๆ หยุดๆ
ต้องเบ่งช่วยเวลาถ่ายปัสสาวะ และถ่ายปัสสาวะบ่อยตอนกลางคืน

การหย่อนสมรรถภาพทางเพศ เป็นภาวะที่อวัยวะเพศชายไม่สามารถแข็งตัวได้สมบูรณ์ในขณะมีเพศสัมพันธ์
โดยอาจเกิดจากปัญหาทางอารมณ์และจิตใจ ภาวะที่มีผลกระทบต่อการลดลงของแรงขับทางเพศ
และการเปลี่ยนแปลงด้านฮอร์โมน เป็นต้น

ภาวะกระเพาะปัสสาวะบีบตัวไวเกิน หรือโอเอบี (OAB)

เกิดขึ้นจากกล้ามเนื้อเรียบของกระเพาะปัสสาวะมีการบีบตัวเพื่อขับถ่ายน้ำปัสสาวะออกมาในเวลาที่ไม่เหมาะสม
บ่อยครั้งที่เกิดขึ้นฉับพลันโดยไม่มีสัญญาณเตือน และในเวลาที่คุณไม่ตั้งใจที่จะปัสสาวะ ทำให้ปัสสาวะบ่อย
หรือบางครั้งอาจมีปัสสาวะเล็ดราดออกมา

อาการของโรคระบบทางเดินปัสสาวะ

อาการผิดปกติของระบบทางเดินปัสสาวะที่คนทั่วไปสังเกตได้ คือ

- มีการขับถ่ายปัสสาวะบ่อย ไหลๆหยุดๆ รู้สึกไม่สุด ออกน้อยหรือมากเกินไป
- ปัสสาวะแสบขัด
- ปวดหลังหรือปวดบริเวณข้างลำตัว
- ปัสสาวะมีเลือดปน มีสีน้ำตาล สีชมพู หรือสีขาวขุ่น

- ปัสสาวะมีกลิ่นเหม็นฉุนผิดปกติ

วิธีการรักษาโรคระบบทางเดินปัสสาวะ

ขึ้นอยู่กับโรคที่ตรวจพบ จะมีวิธีการรักษาแตกต่างกันออกไป ดังนี้

- **การรักษาโรคติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ** จะมีแนวทางการรักษาหลักๆ คือการให้ยาปฏิชีวนะประมาณ 3-5 วันขึ้นอยู่กับชนิดของยา ร่วมกับการรักษาตามอาการหากจำเป็น เช่น ยาแก้ปวดชนิดคลายการบีบตัวของกระเพาะปัสสาวะ และพยายามดื่มน้ำให้มากๆ
- **การรักษาโรคนิ่วในทางเดินปัสสาวะ** หากมีเป็นนิ่วขนาดเล็ก จะเน้นติดตามอาการ และให้ยาการละลายควบคุมการเป็นกรด-ด่างของปัสสาวะ และการให้ยาปฏิชีวนะร่วมด้วย ในกรณีที่มีการอักเสบติดเชื้อ หากจำเป็นต้องผ่าตัดแพทย์จะพิจารณารักษาโดยการผ่าตัด ซึ่งก็ทำได้หลายวิธี ได้แก่
 - การสลายนิ่วโดยใช้คลื่นเสียงความถี่สูง (ESWL)
 - การส่องกล้องทางท่อปัสสาวะไปตามท่อไตเพื่อเอานิ่วในท่อไตออก (URSL)
 - การส่องกล้องผ่านผิวหนังเพื่อขจัดนิ่วในไต (PCNL)
 - การผ่าตัดแบบเปิด ในคนที่มีนิ่วขนาดใหญ่ที่ใช้วิธีข้างต้นไม่ได้ผล (Open Surgery)

การรักษาต่อมลูกหมากโต

แบ่งการรักษาเป็น 2 แบบ คือ ด้วยยาและการผ่าตัด ดังนี้

1. **การใช้ยา** เพื่อรักษาอาการของโรคไม่ให้อาการรุนแรงขึ้น คือ การให้ยาในกลุ่มอัลฟา-บล็อกเกอร์ (Alpha adrenergic blockers) ซึ่งสมัยก่อนจะใช้เป็นยาลดความดัน แต่ปัจจุบันได้พัฒนาต่อจนมีผลต่อความดันโลหิตน้อยมาก ยาในกลุ่มนี้ออกฤทธิ์เร็ว ผู้ป่วยจะรู้สึกปัสสาวะสะดวกขึ้นภายใน 3 วัน แต่หาหยุดยาและอาการก็จะกลับมาอย่างรวดเร็ว ยาในกลุ่มนี้จะใช้กันแพร่หลายที่สุด และการให้ยาที่ยับยั้งการสร้างฮอร์โมน (DHT) (Dihydrotestosterone) ยาในกลุ่มนี้จะลดการสร้างฮอร์โมน DHT ซึ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของต่อมลูกหมาก แม้ว่าออกฤทธิ์ช้า แต่สามารถลดขนาดของต่อมลูกหมากได้ในระดับหนึ่ง จะมีประโยชน์เฉพาะผู้ป่วยที่มีต่อมลูกหมากค่อนข้างโต
2. **การผ่าตัด** ส่วนมากจะเป็นการผ่าตัดผ่านกล้อง หรือที่รู้จักในชื่อ TURP ซึ่งยังคงเป็นมาตรฐานการผ่าตัด ในขณะนี้การรักษาโดยการผ่าตัดจะใช้ในกรณีที่ผู้ป่วยโรคต่อมลูกหมากโตและมีภาวะแทรกซ้อน หรือการทานยาไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตามมีการผ่าตัดวิธีอื่นที่สามารถลดภาวะแทรกซ้อนหรือลดระยะเวลาในการนอนโรงพยาบาลได้ เช่น การใช้เลเซอร์ช่วยในการผ่าตัด การใช้คลื่นวิทยุช่วยขยายต่อมลูกหมาก เป็นต้น

ปรึกษาทุกปัญหาสุขภาพแบบออนไลน์
ไม่เสียค่าใช้จ่าย
